

FIRTINAYA

GÖĞÜS GERMEK

TÜRKİYE'DEKİ KORKU İKLİMİNDE İNSAN HAKLARINI SAVUNMAK

AMNESTY
INTERNATIONAL

İnsan Hakları heykelindeki çiçekler, Yüksel Sokak, Ankara: BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni okuyan bir kadını tasvir eden heykel, Mayıs 2017 tarihinden beri, protestolar için bir yer olarak kullanılmasının engellenmesi amacıyla polis tarafından çevrilmiş durumda.
© Özel

«Evde hazırda bekleyen küçük bir çantam var. Her sabah [hâlâ dışarıda olduğumu söylemek için] iki kişiyi arıyorum. Olabileceklere hazırlıklıyım.»

Şebnem Korur Fincancı, Özgür Gündem gazetesi için yürütülen nöbetçi yayın yönetmeni dayanışma kampanyasına katıldığı için hakkında kovuşturma başlatılan insan hakları savunucusu ve adli tıp doktoru, Şubat 2018.

Türkiye hükümeti olağanüstü hali muhalif ve farklı görüşlerin alanını daraltmak için kullanmaya devam ederken, toplumun tüm kesimlerinde bir korku iklimi hâkim.

İnsan hakları savunucuları ise hem yetkililerin saldırılarının hedefi olarak hem de tüm muhalif sesleri susturma çabalarına karşı cesurca direniş göstererek en ön saflarda yer alıyor.

Şiddet içeren darbe girişiminin ertesinde istisnai ve geçici bir tedbir olarak Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen olağanüstü hâl tekrar tekrar uzatıldı ve zamanla Türkiye'deki mevcut yönetim şeklinin kalıcı bir özelliği haline geldi. Kanlı darbe girişimi 240'tan fazla insanın hayatını kaybetmesine neden oldu. Bu suçlar yalnızca bireyleri hedef almakla kalmayarak, aynı zamanda insan hakları ve özgürlüklere yönelik bir saldırıya da dönüştü. İnsanların böylesi bir şiddetten korunmasının gerekliliği açık bir biçimde ortadadır ve hukuk dışı öldürmelerin sorumluları adalet önüne çıkarılmalıdır. Ancak adalet, hükümetin bizzat korumakla yükümlü olduğu haklar çiğnenerek tesis edilemez. Bu durumun sivil toplum, insan hakları ve bu hakları savunmak için çalışan örgütler ve bireyler açısından sebep olduğu sonuçlar derin ve yıkıcı oldu. Kitlelesel ihraçlar ve terörle mücadele yasaları da dâhil olmak üzere ceza yargı sisteminin keyfi bir biçimde kullanılması ve istismar edilmesi toplumun büyük bir kesimini etkiledi.

Uluslararası Af Örgütü, olağanüstü hal uygulaması kapsamında ve darbe girişiminin ardından gelen baskı döneminde yaşanan çok sayıda insan hakları ihlalinin belgeledi. Örneğin çok sayıda kamu çalışanının keyfi bir biçimde ihraç edilmesine odaklanan «Gelecek Karanlık – Türkiye'de İhraç Edilen Kamu Çalışanlarına

Yönelik Sonu Gelmeyen Baskılar» raporu ile darbe girişiminin hemen ardından işkenceye dair ciddi iddiaların ele alındığı «Gündemdeki İşkence İddialarına Yönelik Bağımsız Gözlemcilerin Gözaltında Tutulan İnsanlara Erişimlerine İzin Verilmeli» başlıklı açıklama bu belgeleme çalışmaları arasında yer aldı.

Bu rapor ise özellikle ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri, kişi özgürlüğü ile güvenliği ve adil yargılanma haklarının hangi yollarla aşındırıldığına odaklanıyor. Baskıcı tedbirler, ilk önce aralarında gazeteciler, daha sonra da akademisyenler, hâkimler ve savcılar da dâhil olmak üzere darbe girişimine iştirak etmiş olmalarından şüphe edilenleri hedef aldı. Bu saldırılar sürerken, baskıcı tedbirler daha da yayılarak ve giderek artan bir düzeyde, Türkiye'nin görece olarak küçük ancak oldukça canlı olan bağımsız sivil toplumuna da yöneldi. 2017 yılının Haziran ve Temmuz aylarında tutuklanan, tutuklandığı sırada Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi'nin Yönetim Kurulu Başkanı, hâlihazırda ise Onursal Başkanı olan Taner Kılıç ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye Direktörü İdil Eser gibi birçok önde gelen insan hakları savunucusu bu tür baskıcı tedbirlere maruz kaldı. Taner Kılıç'ın tutuklanmasının üzerinden neredeyse bir yıl geçmesine rağmen hâlen cezaevinde, İdil Eser ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Rapor, bu örneklerin yanı sıra çok sayıda vakayı korku iklimini yaymayı, muhalefet, ifade ve aktivizm alanlarını daraltmayı hedefleyen ve sivil topluma yönelen kasıtlı ve yaygın saldırı bağlamında ele alıyor.

Yaygın insan hakları ihlallerinin yaşandığı bir dönemde, insan hakları savunucuları dâhil olmak üzere sivil toplum aktivistlerinin hayati önem taşıyan çalışmaları, yetkililerin keyfi tutuklamalara ve kovuşturmalara başvurmaları, şiddet tehditleri ve gözdağı, örgütlerin kapatılması ve kamusal alanlardaki etkinliklerinin yasaklanması nedeniyle kısıtlanmış durumda. Hükümete yakın medya organlarında yer alan makaleler ve sosyal medyada sivil toplum aktörlerini hedef alan karalama kampanyaları da sıklıkla tutuklama ve kovuşturmaların habercisi olmuş durumda.

Bu durumun bir sonucu olarak, cinsel ve toplumsal cinsiyet temelli şiddete maruz kalan kadınlar ve kız çocukları, LGBTI+'lar, mülteciler ve göçmenler gibi toplumun insan hakları ihlalleri ile karşı karşıya kalmakta en fazla risk altında olan kesimleri, haklarını savunmak için mücadele ederken başvurdukları son derece önemli bir destek ve dayanışmadan mahrum bırakılıyor. Bu korku iklimi aynı zamanda ifade ettikleri herhangi bir görüş için hapse atılmaktan ya da saldırıya uğramaktan korkan aktivistlerin otosansür uygulamasına da neden oluyor.

Bu raporda ele alınan insan hakları savunucularının yürüttüğü çalışmalar, tam da bu kişiler toplumda önemli bir rol üstlenendikleri ve çalışmaları birçok kişiyi etkilediği için hükümet tarafından kısıtlanıyor. İnsan hakları savunucuları son derece kötüçül bir biçimde hedef alındıkları ve bunun yarattığı etkiler de toplumun birçok kesimine oldukça yaygın ve geniş şekilde sirayet ettiği için, uluslararası toplum, Türkiye'deki bağımsız sivil toplumun ve insan hakları savunucularının ifade, muhalif olma, gösteri yapma alanları ile hizmet sunma ve diğer insan hakları çalışmalarını yürütebilmelerinin korunmasına destek olma sorumluluğunu taşıyor.

Türkiye'nin, ülkede bağımsız ve eleştirel bir sivil toplumun sonu gelmeden önce, olağanüstü hal uygulamasına ve bununla birlikte gelen ancak ulusal güvenliğe yönelik tehditlerle mücadele edilmesi için uygulanan meşru tedbirlerin ötesine geçen aşırı baskıcı ve sert tedbirlere son vermesi gerekiyor. Türkiye'deki yetkililer, kendilerine yöneltilen suçlamalarla ilgili inandırıcı bir kanıt olmaksızın tutuklanan ve yargılanan insan hakları savunucuları ve diğer sivil toplum aktörlerinin serbest bırakılmalarını sağlamalı ve gelecekte de herhangi bir kişiyi meşru insan hakları çalışmaları nedeniyle kovuşturmaya tabi tutmaktan kaçınmalıdır. Yetkililer ayrıca, insan haklarını ve insan haklarını savunanları tanıyarak, süregelen korku ve sindirme iklimini ortadan kaldırmalıdır. Uluslararası toplum, Türkiye'nin insan hakları alanındaki bu geriye gidiş eğilimini tersine çevirmek için tüm gücünü ve etkisini kullanmalıdır.

OLAĞANÜSTÜ HAL NEDİR?

Meclis ve yargısal denetimi es geçen 30'dan fazla kanun hükmünde kararname ile desteklenen olağanüstü hal uygulaması, Türkiye'de sivil toplum üzerindeki baskının artmasını, daha önce benzeri görülmemiş tutuklama ve kovuşturma dalgalarının ortaya çıkmasını ve adil yargılanma hakkının kılın bağlamı ve yasal imkânı sağlıyor.

İstatistikler de yaşanan baskının düzeyini ve bu yöndeki açık eğilimi ortaya koyuyor:

BİR BAKIŞTA OLAĞANÜSTÜ HAL

- 20 Temmuz 2016 tarihinde ilan edildi.
- Üç aylık sürelerle yedi kere uzatıldı.
- Hükümete, neredeyse hiçbir şekilde Meclis ya da mahkeme denetimine tabi olmayan kanun hükmünde kararnameyle ülkeyi yönetme imkânını tanıdı.
- 30'dan fazla kanun hükmünde kararname yayımlandı.
- Türkiye, kişi özgürlüğü ve güvenliği, adil yargılanma ve tutukluların insani muamele görme hakkı gibi insan hakları yükümlülüklerinin bazılarını askıya aldı.

107.000+

aralarında sendikacılar ve insan hakları savunucularının da yer aldığı kamu çalışanı, aktivizm yaptıkları ya da ifade özgürlüklerini kullandıkları için bir anda işlerinden ihraç edildi.

100+

İhraç edilen kişi Olağanüstü Hal Komisyonu tarafından Şubat 2018 itibarıyla görevine iade edildi.

100.000+

kişi hakkında açılan ceza soruşturmalarına ve muhtemel kovuşturmalara maruz kaldı.

50.000+

kişi tutuklu yargılanıyor.

180+

medya organı kapatıldı ve birçoğunun varlıklarına el konuldu.

120+

Temmuz 2016'dan bu yana, herhangi bir zaman diliminde sayıları 120'yi aşan gazeteci ve medya çalışanı gözaltına alındı ya da tutuklandı.

265+

akademisyen hakkında 1 Nisan 2018 itibarıyla barış talep eden bir bildiri imzaladıkları için kovuşturma başlatıldı.

1.300+

dernek ve vakıf kapatıldı.

BOZULMUŞ BİR HUKUK SİSTEMİ

Olağanüstü hal ilanını takip eden günlerde, kamuoyunda iyi tanınan çok sayıda gazeteci ve yorumcu gözaltına alındı ve ardından da haklarında kovuşturmalar başlatıldı. Çok sayıda deneyimli ve eğitilmiş hâkim, savcı ve devlet görevlisi de, hükümetin darbe girişiminden sorumlu tuttuğu ve gönüllü sürgünde yaşayan Fetullah Gülen'i desteklemekle suçlanarak gözaltına alındı. Yargıdaki bu tasfiyelerin yanısıra, avukatların kovuşturmalara maruz kalması, Anayasa Mahkemesi'nin aldığı kararların tanınmaması ve yargıda gözlemlenen birçok diğer sorun da ceza adalet sisteminin adil ve tarafsız yargılama süreçleri yürütülebilme ve sunma kabiliyetini ciddi ölçüde sekteye uğrattı.

Akademisyen Mehmet Altan ve köşe yazarı Şahin Alpay'ın vakaları, hak ihlallerinin telafi edilmesi ve adil yargılanma haklarının ne denli ciddi ve derin bir şekilde zarar gördüğünün birer örneğini oluşturuyor. Ocak 2018 tarihinde ilk derece mahkemeleri, Anayasa Mahkemesi'nin, Mehmet Altan ve Şahin Alpay'ın tutukluluklarının hukuka aykırılığını tespit eden iki farklı kararını uygulamayı reddettiler. Şubat ayında ise Mehmet Altan hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası kararı verildi. Şahin Alpay ise, Anayasa Mahkemesi'nin Ocak ayında vermiş olduğu kararının dosyaya bakan ilk derece mahkemesi tarafından uygulanmaması nedeniyle, hakların daha da fazla ihlal edildiğini tespit eden ikinci kararının ardından, ev hapsi şartıyla 16 Mart tarihinde tahliye edildi.

«18 aydır beni hapse tutan yaklaşıma Anayasa Mahkemesi hak ihlali kararı verdi. Anayasa Mahkemesi beni yargılasaydı üç kez beraat etmiş olacaktım.»

Mahkûmiyet kararının verildiği gün Mehmet Altan'ın mahkemede yaptığı konuşmadan, 16 Şubat 2018.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 20 Mart tarihinde bu vakalarla ilgili kararını açıkladı ve başvurucuların kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğine hükmetti. Bu raporun hazırlandığı tarihte, Mehmet Altan halen cezaevindeydi ve mahkemeye yaptığı itirazın sonucunu bekliyordu.

SİVİL TOPLUM AKTÖRLERİNİN SUSTURULMALARI

Genel ifadelerle kaleme alınmış muğlak terörle mücadele yasaları muhalif görüşleri kriminalize etmek için kullanıldı. Giderek artan yasal baskı ağına takılanların çoğu hakkında kovuşturma başlatıldı ve bu kişiler, ceza gerektiren bir suç işlediklerini gösteren maddi kanıtların mevcut olmamasına rağmen tutuklandılar.

Sivil toplum aktörü Osman Kavala ve bir dönem hükümetin PKK ile yürüttüğü barış sürecinde hükümete danışmanlık da yapan insan hakları savunucusu Celalettin Can gibi önde gelen kişiler bu tür suçlamalar nedeniyle tutuklu yargılanıyorlar.

Bu yasalar uyarınca suçlananlar arasında, 2017 yılının Haziran ve Temmuz aylarında tutuklanan Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi eski Yönetim Kurulu Başkanı ve şimdiki Onursal Başkanı Taner Kılıç ve Uluslararası Af Örgütü Türkiye Direktörü İdil Eser gibi birçok önde gelen insan hakları savunucusu da bulunuyor. Taner Kılıç tutuklanmasının üzerinden geçen bir yıla rağmen halen cezaevinde, İdil Eser ise serbest bırakıldı ama yargılanması sürüyor. Bu vaka hakkında daha fazla bilgi için bkz. sayfa 10

AVUKATLARA YÖNELİK SALDIRILAR

Hakkında soruşturma ve kovuşturma yürütülen ya da tutuklu yargılanan avukat sayısına dair resmi istatistiksel veri bulunmuyor; ancak yüzlerce avukatın darbe girişiminin ardından gelen baskı döneminde cezai süreçlerle yüzyüze geldiği tahmin ediliyor. Kanun hükmünde kararnameyle kapatılan Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) ve Özgürlükçü Hukukçular Derneği'nin (ÖHD) 110 kadar üyesi cezai takibata konu olmaları nedeniyle avukatlık görevlerini yerine getirirken kısıtlamalara maruz kalmış durumda.

«Kendim kovuşturmaya tabi olduğum için, soruşturma aşamasında müvekkillerimi temsil edemiyorum – polis merkezinde tutulan birkaç avukatı görmeye gittiğimde görüşmeme izin verilmedi. O noktada artık bir avukat değilim.»

Levent Pişkin, Halkların Demokratik Partisi (HDP) İstanbul İl Örgütü'nü ve Parti'nin tutuklu yargılanan bir önceki Genel Eş Başkanı Selahattin Demirtaş'ı temsil etmiş olan avukat. Pişkin, dört avukatla birlikte «terör örgütüne üye olmak» ve «terör örgütü propagandası yapmak» ile suçlanıyor, Mart 2018.

«Anayasa Mahkemesi'nin Mehmet Altan kararından sonra... Mahkeme kararını olumlu karşıladığımı ifade eden bir tweet attım... Hemen ardından 'Ne yaptığımı zannediyorsun? Dikkatleri üzerine çekiyorsun. Seni hapse atarlar. Başkalarını da tehlikeye atıyorsun' diyen mesajlar aldım.»

Orhan Kemal Cengiz, Mehmet Altan'ı temsil eden ve hâlihazırda kendisi de yargılanan insan hakları avukatı

ULUSLARARASI STANDARTLAR

İFADE, ÖRGÜTLENME VE TOPLANMA ÖZGÜRLÜĞÜ HAKLARI

İfade özgürlüğü tüm bireylerin her tür bilgi ve fikri talep etme, alma ve paylaşma hakkını koruma altına alır. İfade özgürlüğüne yönelik her tür kısıtlama açık bir biçimde tanımlanmış, erişilebilir ve yalnızca yasada öngörülen belli başlı meşru amaçlar dâhilinde olmalı; açıkça gerekli ve orantılı olmalı ve hakkın özüne dokunmamalıdır.

Barışçıl toplanma ve örgütlenme hakları, herkesin kamusal ya da özel alanda toplanma ve toplu olarak ortak yararı ifade etme, savunma, bunu elde etmek için çalışma ve onu koruma hakkına sahip olduğu anlamına gelir.

Bu hak üzerindeki herhangi bir kısıtlamanın hukuka uygun olabilmesi için söz konusu kısıtlamanın gerekli ve orantılı olması; yani meşru bir amacı korumaya yönelik acil bir sosyal gereksinimin bulunması gerekir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI BİLDİRGESİ

BM İnsan Hakları Savunucuları Bildirgesi, devletlerin insan hakları savunucularının meşru çalışmalarını yürütebilmeleri için güvenli ve elverişli bir ortam yaratma sorumluluğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bildirge aynı zamanda insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda devleti özgürce denetleme ve eleştirme imkânının önemini vurgulamaktadır.

Uluslararası Af Örgütü, Bildirge ile uyumlu olarak, her ne düzeyde olursa olsun insan haklarını nefret, ayrımcılık ve şiddette başvurmadan ya da bunları müdafaa etmeden savunan ya da destekleyen her bireyi bir insan hakları savunucusu olarak kabul etmektedir. Savunucular, toplumun tüm kesimlerinden gelen bireylerdir ve çalışmaları çevrenin korunmasından, azınlıkların savunulmasından, kadın ve LGBTI+'ların ayrımcılığa maruz kalmama hakkının desteklenmesine kadar insan haklarının farklı alanlarına odaklanmıştır.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

«Amaç korku iklimini muhafaza etmek. Polis tarafından gözaltına alındığınızda aileniz için çok korkuyorsunuz. Hepimiz korkuyoruz... Bu durum keyfi, öngörülebilir değil, etkin bir biçimde itiraz edemediğiniz için de cezasızlık söz konusu.»

Osman İşçi, İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri, Şubat 2018.

İnsan hakları savunucuları ve hükümeti eleştiren herkes, haklı olarak, her an gözaltına alınmaktan ve ardından da temelsiz suçlamalarla tutuklu olarak yargılanmaktan korkuyor. Birçok hak savunucusu ya tutuklanmış ya da tutuklanmış birini tanıyor.

Önde gelen sivil toplum aktörü **Osman Kavala**, Ekim 2017 tarihinden bu yana keyfi bir biçimde tutuklu bulunuyor. Osman Kavala, son otuz yıldır birçok bağımsız insan hakları örgütünü destekledi ve insan haklarının geliştirilmesi için çalışan sivil toplum örgütü Helsinki Yurttaşlar Derneği (şimdiki adıyla Yurttaşlık Derneği) ve Türkiye’de yaşayan farklı toplulukların birbirlerini daha iyi anlamaları için faaliyet gösteren kültürel bir dernek olan Anadolu Kültür’ün de aralarında yer aldığı çeşitli sivil toplum örgütlerinin kurulmasına yardımcı oldu.

1 Kasım’da, 13 gün süren gözaltının ardından, 12,5 saat boyunca sorguya çekildi ve sevk edildiği mahkeme tarafından tutuklandı. Osman Kavala’ya yöneltilen suçlamalar «cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya bu düzen yerine başka bir düzen getirmeye veya bu düzenin fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs etme» ve «cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ni ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs etme» (Türk Ceza Kanunu’nun sırasıyla 309. ve 312. maddeleri) idi. Bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla Osman Kavala hakkında hâlâ bir iddianame hazırlanmamıştı.

Osman Kavala, yüksek güvenlikli Silivri 9 No’lu cezaevine nakledildi. Kendisi halen bu cezaevinde tutuluyor ve yargılanmayı bekliyor. Avukatlarının Kavala’nın tutukluluğuna karşı yaptığı itirazlar reddedildi ve Kavala’nın serbest bırakılması için 29 Aralık 2017 tarihinde Anayasa Mahkemesi’ne yapılan başvuru da bu raporun hazırlandığı dönemde henüz sonuçlanmamıştı. Osman Kavala’nın dosyasındaki gizlilik kararı nedeniyle kendisi hakkında yürütülen soruşturmanın detayları bilinmiyor ve bu,

avukatlarının etkin bir savunma hazırlamalarına engel oluyor. Bu raporda yer verilen diğer vakalarda da olduğu üzere Osman Kavala hakkında soruşturma dosyasından sızdırılan bilgileri kullanan hükümete yakın medya organlarının bir karalama kampanyası başlatıldı.

Kamuya açık bilgilere göre, Osman Kavala, başarısız darbe girişimini düzenlediği iddia edilen kişilerle ilişkili olmakla suçlandı ve bu konuda sorgulandı; ancak bu suçlamaların hiçbiri temellendirilmediği gibi, suçlamaları destekleyecek kamuya açık inandırıcı kanıtlar da mevcut değil. Kavala’nın sorgusunda ayrıca Gezi Parkı’nın yıkılmasına karşı 2013 yılında yapılan eylemleri finanse ettiği ve bu eylemlere liderlik ettiği yönündeki iddialara da odaklanıldı. Osman Kavala’nın büyük bir çeşitlilik arz eden bu eylemleri örgütlediği ve finanse ettiği iddiası inandırıcı değil. Kaldı ki bu iddialar inandırıcı olsa dahi, büyük bir çoğunluğu barışçıl olan bu eylemleri örgütlemek suç değildir. Uluslararası Af Örgütü, uluslararası hukuk ve standartlar uyarınca, bir suç işlendiğine dair inandırıcı kanıtların olmamasını göz önünde bulundurarak, Osman Kavala’nın derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakılması çağrısında bulunmaktadır.

AFRİN'E YAPILAN ASKERİ HAREKÂTI ELEŞTİREN BARIŞÇIL MUHALEFETİN SUSTURULMASI

Kürtlerle ilgili konularda muhalif görüşlerini ifade eden kişiler Türkiye'de uzun bir süredir kovuşturmalara maruz kalıyor. Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde bulunan Afrin'e yaptığı askeri harekâtı eleştiren kişilerin tutuklanması ve haklarında kovuşturma başlatılması da bu durumun son örneğini teşkil ediyor.

Türkiye, 20 Ocak 2018 tarihinde, PKK ile ilişkili bir silahlı örgüt olan Afrin'deki Halk Koruma Birimleri'ne (YPG) karşı bir askeri harekât başlattı. İnsan hakları savunucuları ve gazeteciler de dâhil olmak üzere farklı kişiler askeri harekâta karşı olduklarını ifade ettiklerinde, hükümetin üst düzey temsilcileri ve Cumhurbaşkanı tarafından «terörist sevicileri» olarak nitelendirildiler. Yetkililerin yaptığı açıklamaları, anonim tehditler ve gözdağı ile yüzlerce kişi hakkında, sosyal medya paylaşımları ve Türkiye'nin askeri operasyonunu eleştiren diğer kamusal beyanları nedeniyle cezai soruşturmanın başlatılması ve bu kişilerin tutuklanması takip etti. İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre 26 Şubat tarihinde 845 kişi sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alındı, 643 kişi hakkında yargısal süreç başlatıldı ve 1719 sosyal medya hesabı Afrin ile ilintili olarak incelemeye alındı.

Muhalefete yönelik bu hoşgörüsüzlüğün en bariz örneği, 83.000 doktorun yani Türkiye'deki doktorların %80'nin üyesi olduğu bir meslek örgütü olan Türk Tabipler Birliği'nin (TTB)

payına düşen muameleydi. 24 Ocak 2018 tarihinde TTB, Afrin'deki askeri operasyona son verilmesini talep eden bir bildiri yayınladı. 30 Ocak sabahı polis TTB merkezine ve TTB Başkanı Raşit Tükel ve TTB Merkez Konseyi üyesi 10 kişinin evlerine baskın düzenledi. Bu kişiler «terör örgütü propagandası yapmak» ve «halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek» ile suçlandılar. Gözaltına alınanların tümü 5 Şubat tarihinde ayda bir kez polis karakoluna giderek bildirimde bulunmaları adli kontrol şartı ile serbest bırakıldı. Uluslararası Af Örgütü, TTB üyeleri hakkında yürütülen cezai soruşturmaya son verilmesi çağrısında bulunuyor.

Ancak yaşanan bu gözaltı dalgası, #TTBninYanındayız etiketini paylaşarak TTB'nin duruşunu destekleyenleri de içine alacak şekilde genişledi.

Örneğin, önde gelen bir insan hakları savunucusu ve LGBTİ+ hakları için çalışan sivil toplum örgütü KAOS GL'nin kurucu üyesi Ali Erol, 1 Şubat 2018 tarihinde gözaltına alınarak beş gün boyunca polis merkezinde tutuldu. Ankara Emniyeti Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde yapılan sorgusunda, Ali Erol'a attığı bir tweet ve iki re-tweeti hakkında sorular soruldu. Erol, attığı tweetinde Afrin'e yapılan askeri operasyonun ismi olan «Zeytin dalı operasyonu»na atıfta bulunarak bir zeytin ağacı fotoğrafı ve savaş karşıtı etiketler paylaşmıştı. Re-tweetlerinden biri ise Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin savaş propagandası yapılmasını yasaklayan 20. maddesiydi.

«Yalnızca barışçıl bir fikri ifade ettiğiniz için gözaltına alınıyor ve özgürlüğünüzden mahrum ediliyorsanız, bunun adı cezalandırmadır.»

«Ali Erol ile gerçekleştirilen görüşme, Şubat 2018.»

Ali Erol 6 Şubat'ta adli kontrol şartı ile serbest bırakıldı, haftada bir kez polis merkezine bildirimde bulunması gerekiyor. Ali Erol hakkında «terör örgütü propagandası yapmak» ve «halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek» suçlamalarıyla başlatılan cezai soruşturma ise devam ediyor.

KEYFİ TUTUKLAMALAR

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 9. maddesi keyfi yakalama, gözaltı ve tutuklamaları yasaklar.

BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu da tutuklama uygulamasının keyfi olup olmadığının değerlendirilmesinde aşağıdakiler de dâhil olmak üzere bir dizi ölçüt benimsemiştir:

- Herhangi bir suçlama ya da yargılama yapılmaksızın ya da serbest bırakılmalarına hükmeden bir yargı kararına rağmen tutulan ya da mahkûmiyet sürelerinin son bulmasına rağmen tutukluluk hali devam eden kişiler de dâhil olmak üzere tutuklamanın yasal dayanaktan yoksun olması;
- Tutuklunun avukata erişim hakkı gibi sahip olduğu adil yargılanma hakkının ağır şekilde ihlâl edilmesi;
- Kişilerin ifade özgürlüğü ya da örgütlenme özgürlüğü gibi uluslararası hukuk tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerini kullandığı için özgürlüğünden mahrum edilmesi;
- Kişinin tutuklanmasına dayanak oluşturan yasanın uluslararası standartlarla uyumlu olmaması; örneğin söz konusu yasanın muğlak ya da ziyadesiyle genel ifadeler içermesi.

Ali Erol (© Private)

Şubat 2018'de, Türkiye Başbakanı Binali Yıldırım'ın Almanya Başbakanı Angela Merkel ile yaptığı görüşme sonrasında, duruşmaya çıkarılmaksızın ani bir biçimde salıverilmesinin ardından konuşan Alman Die Welt gazetesinin Türkiye muhabiri Deniz Yücel. Bu görüşmeden bir gün önce İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Yücel'in «terör örgütü propagandası yapmak» ve «halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek» ile suçlandığı üç sayfalık iddianameyi kabul etmişti. İddianamede sunulan tek kanıt, Yücel'in 2016 yılının Haziran ile Aralık ayları arasında kaleme aldığı altı makaleden alınan ve uluslararası insan hakları ve standartları çerçevesinde değerlendirildiğinde suç olarak kabul edilemeyecek birkaç kısa alıntıdan ibaretti.
(© Müller-Stauffenberg/ullstein bild via Getty Images)

«Neden bir yılımı cezaevinde geçirdiğimi ve neden şimdi serbest bırakıldığımı hâlâ bilmiyorum. Ben ve dünyadaki binlerce kişinin bulabildiği tek açıklama, rehin tutulduğum ve alınan kararın yargısal değil tamamen siyasi olduğu.»

Deniz Yücel

TERÖRLE MÜCADELE YASALARI KAPSAMINDA HUKUKU İSTİSMAR EDEN KOVUŞTURMALAR

Olağanüstü hal uygulaması ve Türkiye'deki bazı önemli hak ve özgürlüklerin askıya alınması, insan hakları savunucuları ve toplumdaki diğer eleştirel sesleri gözaltına almak ve bu kişiler hakkında kovuşturma başlatmak için bazı yasaların aşırı ve istismar edici bir şekilde kullanılmasının önünü açtı.

Özellikle muğlak bir biçimde kaleme alınmış olan terörle mücadele yasaları, Türkiye'nin muhalif seslerini susturmak, taciz etmek ve onlara gözdağı vermek için kullanılıyor. Türkiye mevzuatında terörizm tanımı, BM İnsan Hakları ve Terörle Mücadele Özel Raportörü'nün önerdiği örnek tanımla uyumlu değil. Örneğin, terör eylemleri, toplumun üyelerine yönelik ölümcül ve ciddi şiddet eylemleriyle sınırlandırılmamış durumda. Bireylerin neyin yasal neyin yasal olmadığını bilebilmeleri için yasada yer alan tanımın açık olması son derece önemli ve böylesi bir açıklığın bulunmaması da insan hakları savunucuları ve diğer eleştirel aktörlerin durumunda olduğu gibi siyasi saik taşıyan kovuşturmalara alan açıyor.

«Silahlı terör örgütü propagandası» yaptığı düşünülen beyanları suç olarak tanımlayan Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrası gazeteciler, akademisyenler, siyasi aktivistler ve başka kişilere, yazıları ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle hedef almak için sıklıkla kullanıldı. Örneğin, 2016 yılının Ocak ayında bir barış bildirgesine imza atan 1128 akademisyen, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin. 2. fıkrası uyarınca yargılanıyorlar. Bu kanunlar geçmişte de bu şekilde kullanılmış olsa da olağanüstü hal dönemi, tutuklanan

kişilerin sayısının artmasına ve tutukluluk sürelerinin uzamasına neden oldu.

TANER KILIÇ VE İSTANBUL'DA GÖZALTINA ALINAN 10 İNSAN HAKLARI SAVUNUCUSU

O tarihte Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı olan **Taner Kılıç**, 6 Haziran 2017 sabahı İzmir'deki evinden gözaltına alındı. Kılıç, üç gün sonra «Fethullah Gülen Terör Örgütü'ne (FETÖ) üye olma ve örgüt adına hareket etme» gibi temelsiz bir suçlamayla tutuklandı. Tüm hayatı boyunca insan hakları savunuculuğu yapmış, mülteci hakları alanında uzman bir avukat ve Türkiye sivil toplumunun önde gelen isimlerinden biri olan Taner Kılıç'ın tutuklanması hem ülkede hem de ülke dışında bir şok etkisi yarattı. Ancak Taner Kılıç'ın derhal serbest bırakılması için hem Türkiye'den hem de yurtdışından gelen çağrılar görmezden gelindi.

Taner Kılıç'a yöneltilen temel suçlama, yetkililerin Gülen hareketi tarafından kullanıldığını iddia ettiği ByLock isimli şifreli mesajlaşma uygulamasını telefonuna indirdiği iddiasıydı. Taner Kılıç'ın cep telefonu ve telefon kayıtları üzerinde dört farklı uzman tarafından yapılan adli inceleme,

iddiaların temelsiz olduğunu ortaya koydu. Devlet iddiaları destekleyici herhangi bir inandırıcı kanıt sunmadı. Ancak herhalükârda, bir mesajlaşma uygulamasının kişinin telefonunda bulunması «terör» suçu işlendiğine dair bir kanıt olarak kabul edilemez.

Taner Kılıç, 31 Ocak 2018 tarihinde mahkemenin tutukluluk durumuna son verilmesi yönündeki kararına rağmen bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla hâlâ tutuklu yargılanıyordu. Şaşırtıcı bir biçimde aynı mahkeme, bu karardan bir gün sonra, herhangi bir açıklama yapmadan ya da ek bir gerekçe göstermeden kendi hükmünü bozdu. Mahkemenin bu yüz seksen derecelik dönüşü, mahkeme kararına siyasi bir müdahale olabileceğine dair ciddi soru işareti yaratıyor.

10 insan hakları savunucusu, 5 Temmuz 2017 tarihinde, İstanbul yakınlarındaki Büyükkada'da düzenlenen bir insan hakları çalıştayında gözaltına alındı.

Bu insan hakları savunucuları arasında, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü İdil Eser; Kadın Koalisyonu'nun koordinatörü İlkur Üstün; Türkiye'nin en önemli Uluslararası Ceza Mahkemesi uzmanlarından ve ihraç

Murat Çelikkan (© Private)

edilmiş akademisyen Günel Kurşun; Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi kurucu üyesi Özlem Dalkıran; Eşit Haklar İzleme Derneği'nin koordinatörü Nejat Taştan; insan hakları avukatı Şeyhmus Özbekli; insan hakları avukatı ve Yurttaşlık Derneği üyesi Nalan Erkem ve İnsan Hakları Gündemi Derneği'nden Veli Acu bulunuyordu. Çalıştayın iki kolaylaştırıcısı; bilişim uzmanı ve İsveç vatandaşı Ali Gharavi ile şiddetsizlik ve esenlik eğitmeni ve Alman vatandaşı Peter Steudtner de gözaltına alınanlar arasındaydı.

Nejat Taştan ve Şeyhmus Özbekli, gözaltında neredeyse iki haftayı bulan bir sürenin ardından 18 Temmuz tarihinde adli kontrol şartıyla serbest bırakıldılar. Diğer sekiz insan hakları savunucusu ise tutuklu yargılanmak üzere cezaevine gönderildi ve savunucular adli kontrol şartıyla serbest bırakıldıkları 25 Ekim 2017 tarihli ilk duruşmaya kadar tutuklu kaldılar. İstanbul'da tutuklanan 10 insan hakları savunucusunun dosyası Taner Kılıç'ın dosyasıyla birleştirildi ve bir sonraki duruşma 21 Haziran 2018 tarihinde görülecek.

İdil Eser ve Taner Kılıç'ın hedef alınması ile Uluslararası Af Örgütü tarihinde ilk kez bir ülkedeki iki yönetici aynı anda tutuklandı ve haklarında kovuşturma başlatıldı. Devletin tanınmış bir insan hakları örgütüne yönelik olarak, görünüşe göre siyasi saiklerle yapılan ve asılsız iddialara dayanan bu eylemleri, esasen Türkiye'deki insan hakları savunucularına, hak ihlallerinin eleştirilmesine müsamaha gösterilmeyeceği şeklinde açık bir mesaj verme niyeti olduğunu gösteriyor.

MURAT ÇELİKKAN

«Bana verilen ceza ertelenmedi... çünkü mahkemeye göre 'yeteri kadar pişmanlık göstermemişim'. Ben yanlış bir şey yapmadım, neden pişman olayım ki? Ama hapse girmek beni etkilemedi dersem yalan söylemiş olurum... Etkiledi çünkü. Mesela artık eleştirel metinlere imzayı koymuyorum. Bugünün Türkiye'sinde varolmanın kendisi bile tek başına bir mücadele.»

Murat Çelikkan ile gerçekleştirilen görüşme, Şubat 2018.

Gazeteci ve insan hakları savunucusu **Murat Çelikkan** aralarında İnsan Hakları Derneği, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi ve Yurttaşlık Derneği'nin de bulunduğu çeşitli insan hakları örgütlerinde bu örgütlerin kuruluşlarından itibaren yer aldı. Çelikkan, aynı zamanda zorla kaybedilmelere ilişkin kapsamlı bir veri tabanı oluşturmak amacıyla 2011 yılında kurulan Hakikat Adalet Hafıza Merkezi'nin de kurucu üyesi ve eş direktörü ve Kürt meselesine barışçıl bir çözüm bulunması için çalışan bir hak savunucusu. Murat Çelikkan'a Şubat 2018 tarihinde Stockholm'de bulunan ve risk altındaki hak savunucularının durumlarını gündeme getirmeyi amaçlayan Sivil Haklar Savunucuları (CRD) örgütü tarafından Yılın Sivil Haklar Savunucusu ödülü verildi.

Murat Çelikkan, kapatılan Özgür Gündem gazetesi ile 2016 senesinde düzenlenen dayanışma kampanyasına katılan 100 gazeteci ve önde gelen isimden biriydi. Çelikkan, gazete çalışanlarının yargısal tacize maruz bırakılmalarını protesto etmek amacıyla 24 Mayıs 2016 tarihinde sembolik olarak bir günlüğe gazetenin genel yayın yönetmeliğini üstlendi. Bu dayanışma kampanyasına katılanlardan 50 kişiye soruşturma açıldı ve aralarında Murat Çelikkan'ın da bulunduğu 38 kişi hakkında, kampanyada yer aldıkları günlerde gazetede çıkan haberler nedeniyle dava açıldı. Bu kişiler Terörle Mücadele Kanunu'nun «silahlı terör örgütünün propagandasını yapmak» (Madde 7/2) ve «terör örgütlerinin açıklamalarını basmak ya da yayınlamakla» (Madde 6/2) suçlandılar.

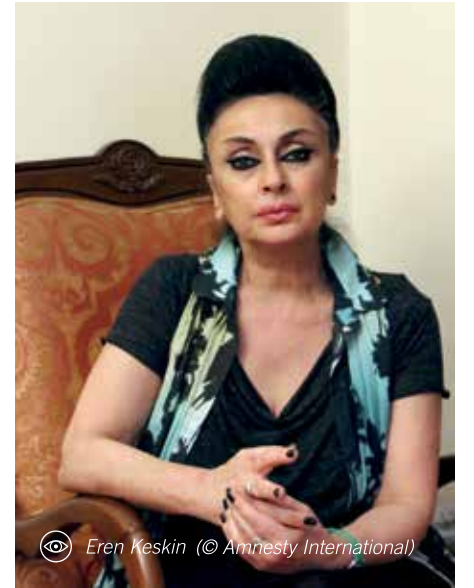
Murat Çelikkan, 6 Haziran 2017 tarihinde 18 ay hapis cezasıyla cezalandırıldı ve bu ceza, 20 Haziran 2017 tarihinde temyizde nihai olarak onandı. 14 Ağustos 2017'de Kırklareli Cezaevi'ne kendiliğinden giden Çelikkan, denetimli serbestlikten yararlanarak tahliye edildiği 21 Ekim 2017 tarihine kadar cezaevinde kaldı.

EREN KESKİN

«Yaşlı anneme bakan yardımcımız beni her aradığında, eve polis geldi diyeceğini düşünüyorum. Görüşlerimi özgürce ifade etmeye çalışıyorum ama herhangi bir şey söylemeden ya da yazmadan önce iki kere düşünmem gerektiğinin oldukça farkındayım.»

Avukat, İnsan Hakları Derneği'nin önde gelen üyesi ve Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüz Karşı Hukuki Yardım Bürosu'nun kurucusu Eren Keskin, Şubat 2018.

Eren Keskin hakkında, *Özgür Gündem* gazetesinde destek amacıyla sembolik olarak genel yayın yönetmenliği görevini üstlendiği dönemde gazetede yayımlanan haberler nedeniyle açılmış olan 140'tan fazla dava bulunuyor. Keskin, bu davaların birinde 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara'da düzenlenen barış mitinginde yaşanan bombalama eyleminde 100'den fazla kişinin hayatını kaybetmesinin ardından çıkan gazete manşeti nedeniyle «Cumhurbaşkanı'na hakaret etmek» ten suçlu bulundu. Sözü geçen başlıkta «Onbinler, barışın katledildiği meydana 'Katil Erdoğan' diye haykırmak için geri döndü» ifadesi yer alıyordu. Eren Keskin'in tahminlerine göre hakkında açılan tüm davalarda mahkûmiyet kararı verilmesi halinde hükmedilecek adli para cezasının toplamı 800 bin Türk lirasını (yaklaşık 170 bin Avro) bulabilir.

Eren Keskin (© Amnesty International)

ORHAN KEMAL CENGİZ

İnsan hakları avukatı ve İnsan Hakları Gündemi Derneği'nin kurucusu ve eski genel başkanı olan **Orhan Kemal Cengiz** Temmuz 2016'da gözaltına alındı ve daha sonra da tamamı ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla sonuçlanabilecek 'Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme', 'Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme' ve 'silahlı terör örgütü üyesi olma' suçlarıyla itham edildi.

Gülen hareketiyle ilişkilendirilen *Zaman* gazetesine, gazete kapatılmadan önce, Mart 2016 tarihinde kayıym atanmış ve Orhan Kemal Cengiz, gazeteye el konulması kararına karşı Anayasa Mahkemesi'nde dava açmıştı. Cengiz, aynı zamanda yazar ve eski gazete yöneticisi Ahmet Altan ve akademisyen kardeşi Mehmet Altan'ın davasını da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımıştı.

Orhan Kemal Cengiz, gözaltına alınmasından on ay sonra yayımlanan ve *Zaman* gazetesi yazarları ve çalışanları hakkında düzenlenen iddianamede adının sanıklar listesinde yer aldığını gördüğünde çok şaşırıldı; zira 64 sayfalık iddianamenin hiçbir yerinde kendisi hakkında somut olarak tek bir iddia olmadığı gibi, gazetenin yazarlarından biri de değildi.

Uluslararası Af Örgütü, Orhan Kemal Cengiz'e yöneltilen suçlamaların asılsız olduğu ve kendisinin *Zaman* gazetesi ile Altan kardeşleri bir avukat olarak temsil ettiği insan hakları çalışmalarından ötürü hedef alındığı kanaatini taşıyor.

DR. ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU

Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu insan hakları örgütü Mazlum-Der'in eski genel başkanı ve toplumun geniş kesimlerini etkileyen kitlesel ihraçların mağdurlarından biri. Gergerlioğlu, 13 Ekim 2016 tarihinde Kocaeli Valiliği tarafından açığa alınana kadar doktor olarak görev yapıyordu ve bir yıl sonra da Ekim 2017'de, 679 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle meslekten ihraç edildi. Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu hakkında, açığa alınmasını protesto etmek amacıyla Kocaeli Valisi'ne hitaben yazdığı açık mektuptan ötürü de «hakaret» suçlamasıyla dava açıldı.

Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu, 21 Şubat 2018 tarihinde, bir diğer davada «terör örgütü propagandası yapmak» suçundan mahkûm edilerek 2,5 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Kendisine isnat edilen suçlama, 20 Ağustos 2016 tarihinde Twitter hesabından paylaştığı bir gazete haberiyle ilgiliydi. PKK'nin bir açıklamasına yer verilen ve «PKK: Devlet adım atarsa barış 1 ayda gelir» başlığını taşıyan bu haber, internet üzerinden yayın yapan haber portalı T24'te yayımlanmıştı. Habere eşlik eden fotoğrafta üç kişi ellerinde AK-47 uzun namlulu tüfekleriyle yer alıyordu ve bu fotoğraf, Dr. Gergerlioğlu'nun «Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde PKK propagandası yapma» suçuna delil olarak sayıldı.

Mahkeme kararında ayrıca Dr. Gergerlioğlu'nun makalenin yazarı olduğu ifade edilse de kendisi bu haberin yazarı değil. Dr. Gergerlioğlu'nun paylaştığı bu haber nedeniyle haber sitesi T24 hakkında şimdiye dek açılan bir dava da bulunmuyor.

Eren Keskin aynı zamanda *Özgür Gündem* gazetesiyle ilgili olarak devam eden ve 24 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmayla sonuçlanabilecek biçimde terör suçlarının konu olduğu bir diğer davada yargılanan dokuz sanıktan biri. Bu raporun hazırlandığı tarih itibarıyla Keskin'in toplamda dört yıldan fazla hapis cezası aldığı iki eski mahkûmiyet kararına karşı yaptığı itiraz Yargıtay'da görülmeye devam ediyordu.

16 Ocak 2018 tarihinde ise bir diğer davada *Özgür Gündem* gazetesiyle dayanışma kampanyasına katılan beş gazeteci hakkında toplam dokuz yıl dokuz ayı bulan hapis cezası kararı verildi ve bu kararlar hala temyiz aşamasında bulunuyor.

Orhan Kemal Cengiz
(© Private)

Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu
(© cihan)

OLAĞANÜSTÜ HAL, SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN KAPATILMASI İÇİN KULLANILDI

'Bağırıyorlar, çağırıyorlar. 370 dernek kapattık. Neden? Oralarda konaklayacaklar, pinekleyecekler, terör örgütüne destek sağlayacaklar, biz de onları meşru bir organ olarak göreceğiz. Vurduk kilidi, gitti. Hadi bakalım açın da görelim!'

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu,
14 Kasım 2016

1300'den fazla sivil toplum örgütü «terör» örgütleriyle bağlantılı olduğu gerekçesiyle olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleriyle kapatıldı ve kapatılan bu örgütler, haklarında verilen kararlara karşı idare mahkemelerinde etkili bir biçimde itiraz edemedi. Hukuki olarak bir dernek statüsü olmaksızın bu örgütlerin faaliyet göstermeleri ve son derece önemli çalışmalarını yürütebilmeleri ise oldukça güç.

Hedef alınan örgütler arasında Türkiye'nin önde gelen çocuk hakları örgütü Gündem Çocuk, 11 kadın hakları derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) ve Özgürlükçü Hukukçular Derneği (ÖHD) gibi avukatlar tarafından kurulan örgütler ve yerlerinden edilen kişiler ile mültecilere insani yardım sunan örgütler de yer alıyor.

GÜNDEM ÇOCUK DERNEĞİ

2005 yılında kurulan **Gündem Çocuk**, çalışmalarını Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme temelinde yürütüyordu. Dernek, çok sayıda hak ihlaliyle ilgili rapor yayımladı ve cinsel istismar ve çocuk ölümleri vakalarının hukuki destek ve temsil hizmetleri sundu.

Gündem Çocuk, 11 Kasım 2016 tarihinde «kamu güvenliği ve kamu düzeni» nedeniyle Olağanüstü Hal Kanunu uyarınca faaliyetleri üç aylığına durdurulan 370 dernekten biriydi ve kendilerine bu uygulamayla ilişkili olarak herhangi bir özel gerekçe gösterilmedi. Derneğin ofisi Ankara Valiliği'nin emriyle mühürlendi ve Gündem Çocuk, avukatlarının derneğin faaliyetlerinin durdurulması kararına

etkili bir şekilde itiraz etmelerine fırsat bile kalmadan, dokuz gün sonra kanun hükmünde kararnameyle kapatıldı.

Dernek, kapatılma kararına karşı idare mahkemesinde itiraz etse de, mahkeme söz konusu kararın olağanüstü hal uyarınca kendi yetkisi dâhilinde olmadığı gerekçesiyle yapılan itirazı reddetti. Bu raporun hazırlandığı tarihte, derneğin olağanüstü hal kapsamında kamu görevinden ihraç edilen kişiler ile kapatılan dernekler tarafından yapılan itirazları incelemek üzere kurulan özel komisyona yaptığı itiraz incelenmeye devam ediyordu.

Gündem Çocuk, Mart 2016 tarihinde Cizre'ye giden heyete katılan insan hakları örgütleri arasında yer alıyordu. Heyet, Türk Silahlı Kuvvetleri ve PKK arasındaki çatışmalar esnasında 14 Aralık 2015 ve 2 Mart 2016 tarihleri arasında ilçede aralıksız olarak uygulanan sokağa çıkma yasağı bağlamında yaşanan hak ihlallerini belgelemeyi ve raporlamayı amaçlıyordu. Dernekte aktif olarak faaliyet gösterenler, Gündem Çocuk'un Cizre'ye gerçekleştirilen bu ziyarete ilişkin olarak yayımlanan raporda yer almasından ötürü kapatılmasına karar verildiği kanaatini taşıyorlar; ancak kendilerine resmi olarak herhangi bir somut gerekçe tebliğ edilmedi.

VAN KADIN DERNEĞİ (VAKAD)

«Şiddete maruz kalan kadınlara danışmanlık ve destek sağlanması alanında artık çok büyük bir eksiklik var. Çok zoruma gidiyor. Bu meşru ve bağımsız örgütü biz kurduk, ve hiçbirimizin herhangi bir silahlı grupta alakası yok.»

Zozan Özgökçe, VAKAD kurucu üyesi ve sözcüsü

VAKAD, Van Valiliği tarafından faaliyetlerinin durdurulmasından beş gün sonra, 22 Kasım 2016 tarihinde yayımlanan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesiyle kapatıldı.

VAKAD'ın danışma merkezi her yıl 300'e kadar kadına hizmet sunuyor ve dernek, okullarda çocukların cinsel istismara ilişkin farkındalığının artırılması için çalışmalar yürütüyor, kadınlara yönelik liderlik ve finansal okuryazarlık eğitimleri düzenliyordu.

VAKAD'ın kapatıldığı tarihte dernek yönetimi, Avrupa Birliği ile, ulaşılması zor topluluklara odaklanan ve 92 köyde 8000 kadına erişmeyi hedefleyen kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili üç yıllık bir projeyi imzalama aşamasındaydı.

Tüm bu faaliyetlerin yanı sıra,VAKAD'ın Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile birlikte yürüttüğü dil projesi de derneğin kapatılmasıyla birlikte durdu. Bugünlerde bölgede bu son derece hayat kurtarıcı çalışmaları yürüten hiç kimse yok.

Zozan Özgökçe (© Private)

MUHALİF SESLERİ SUSTURMA AMACIYLA YAPILAN TEHDİT, İFTİRA VE YILDIRMALAR

Her ne kadar yeni bir olgu olmasa da, insan hakları savunucularını yıldırımak ve çalışmalarını baltalamak amacıyla yapılan karalamalar olağanüstü hal döneminde daha da şiddetlendi.

Çok sayıda üst düzey hükümet temsilcisinin insan hakları savunucularını kamuoyu önünde (ve gerçeğe aykırı bir biçimde) «terörist», «darbe savunucusu», «vatan haini», «yabancı ajan», «düşman yandaşı», «casus», «devlet düşmanı» olmakla ya da ulusal veya ahlaki değerlere karşı çıkmakla itham ettiği birçok örnek mevcut.

Tüm bu sözlerin Türkiye'de bir etkisi var: kişileri yaşamları boyunca damgalamakla kalmayıp, aynı zamanda insan haklarına yönelik şiddeti teşvik ederek, hak savunucularının hükümet yanlısı veya diğer devlet dışı aktörler tarafından fiziksel saldırı ve öldürmeler de dâhil olmak üzere ciddi saldırı riskiyle karşı karşıya kalmalarına sebep oluyorlar.

«Bir doktor ve insan hakları savunucusu olarak yıllarca yaşadığım ve çalıştığım kentten ayrılmak zorunda kaldım. Ailem yerinden edildi, çocuğum okulundan oldu... Camideki komiteden ve oğlumun okulundaki yönetim kurulundan sosyal olarak dışlandım... Sosyal medya üzerinden hakaretlere ve ciddi tehditlere maruz kaldım... Şahsıma yapılan bu tehdit ve hakaretlere karşı yaptığım suç duyurularıyla ilgili 17 aydır herhangi bir soruşturma yapılmadı. Ama tüm bunlara rağmen, barış ve adalet için mesajımın doğru olduğunu biliyorum. Konuşmaktan geri durmayacağım.»

Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu, İnsan hakları örgütü Mazlum-Der'in eski başkanı, Mart 2018

Tehdit ve yıldırma yoluyla eleştirel seslerin susturulmasında sosyal medyanın kullanılması, hükümeti eleştiren ya da eleştirdiği düşünülen insan hakları savunucularının ve aktivistlerin olağanüstü hal süresince yaşamlarının sürekliliği bir parçası haline geldi. Aktivistlerin internet

üzerinden aktif bir şekilde hedef alınmaları, çoğu zaman gözaltına alınmalarının ve kovuşturmalarının da bir habercisi oldu.

«Bugünlerde Türkiye'deki LGBTİ+'ların büyük bir kısmı hiç olmadığı kadar büyük bir korkuyla yaşıyor. İfade özgürlüğü üzerindeki bu genel baskıyla birlikte LGBTİ+'lar da sahip oldukları alanın ciddi bir biçimde daraldığını hissediyor... Bir umut ya da gelecek görmüyor.»

LGBTİ+ hakları aktivisti bir kadın, Mart 2018

LGBTİ+ örgütleri de, kişileri ya da yapılması planlanan etkinlikleri hedef alan yıldırma ve taciz kampanyalarında keskin bir artışın yaşandığını kaydettiler. Örneğin Ocak 2018 tarihinde Samsun'da cinsel sağlık konusunda yapılması planlanan bir etkinlik, sosyal medya üzerinden örgütlenen homofobik bir saldırı kampanyasının ardından, etkinliği düzenleyenler tarafından iptal edildi. Ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'ye ait olan belediyelerin de, saldırılardan korktukları için LGBTİ+ haklarını konu alan etkinlikleri düzenlemekten ya da bu haklarla ilgili olarak kamuoyu önünde pozisyon almaktan çekindikleri de bildirildi.

«Gözaltına alındığım tarihlerde hükümete yakın medya organları tarafından olumsuz ve kışkırtıcı makalelerle yoğun olarak hedef alınmışım... Ama ben bir gazeteciyim. Gazetecilik ahlakı ve ilkeleriyle çalışırım ve mesleğimi icra etmeye devam edeceğim.»

Afrin'deki askeri operasyona ilişkin yayın yaptığı için kısa bir süreliğine gözaltına alınan gazeteci Sibel Hürtaş, Mart 2018

Afrin'deki askeri harekâta karşı çıkan bildirisinin yayımlanmasının ardından, Türk Tabipler Birliği (TTB)'nin Ankara'daki genel merkezi e-posta, telefon ve sosyal üzerinden çok sayıda şiddet tehdidi aldı. TBB'nin merkez konseyi üyeleri de bireysel olarak sosyal medyada hedef gösterildi, fiziksel şiddetle tehdit edildi ve «hainler» olarak yaftalandı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da 26 Ocak 2018 tarihindeki konuşması esnasında TBB'yi hedef alarak, birliği «sözde Türk Tabipler Birliği» ve «terörist seviciler» şeklinde nitelendirdi.

Sibel Hürtaş © Private

TÜRKİYE'NİN GÜNEYDOĞUSU'NDA İNSAN HAKLARINI SAVUNMAK

Kürtlerin insan hakları hakkında konuşmak Türkiye'de her zaman tehlikeli bir girişim oldu.

Geçtiğimiz otuz yılda devlet güçleri ve PKK arasındaki silahlı çatışmalar sayısız insanın hayatını kaybetmesine ve yüzbinlerce kişinin de yerlerinden edilmesine sebep oldu. 2013 yılında ateşkes ilan edilmesi ve bunun ardından gelen barış süreci bölgede ve ülkenin genelinde milyonlarca insana umut vermişti. Ancak bu kırılgan sürecin 2015 yılının yazında çökmesi, Güneydoğu'daki insan hakları savunucuları, gazeteciler ve aktivistler için büyük zorlukların yaşandığı zamanlara bir geri dönüşe işaret etti.

İlerleyen aylar içinde aralıksız bir şekilde uygulanan sokağa çıkma yasakları ve nüfusun yoğun olduğu kentsel bölgelerdeki şiddetli çatışmalardan ötürü, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin verdiği bilgilere göre 800'ü güvenlik güçleri mensubu olmak üzere 2000 kadar kişi hayatını kaybetti, Sur, Cizre ve Nusaybin gibi ilçelerde yaşayanlar kitlesel olarak yerlerinden edildi.

Bugünlerde, olağanüstü hal uygulamaları ve sivil toplum üzerindeki ağır baskı göz önünde bulundurulduğunda, bölgedeki az sayıda kalan ve insan haklarını savunan bağımsız sesler, artık çok daha ciddi ve sürekli olarak devam eden gözaltı ve kovuşturma tehdidi altında yaşıyor.

«Bence hâkim önüne çıkarıldığım gün her kesimden ve siyasi görüşten insanın mahkemeye gelmesi, gözaltının sonlandırılmasında bir rol oynadı. Bu, yalnız olmadığımı gösterdi.»

Nurcan Baysal, insan hakları savunucusu ve gazeteci, Şubat 2018

22 Ocak 2018 tarihinde gözaltına alınan Nurcan Baysal, Afrin'deki askerî harekâtı eleştiren beş tweeti hakkında sorgulandıktan sonra 24 Ocak tarihinde serbest bırakıldı. Baysal hakkında daha sonra attığı tweetlerden ötürü de «halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek» suçlamasıyla dava açıldı. Bu davaya ilişkin ilk duruşma ise 17 Mayıs 2018'de görülecek.

yerine kurulan ve yine yalnızca kadınların çalıştığı haber ajansı olan Şûjin de Ağustos 2017 tarihinde bir başka kanun hükmünde kararnameyle kapatıldı. Tüm bunlardan yılmayan kadınlar ise Kürt kadınların bakış açısıyla haber vermeye devam eden Jin Haber'i kurdular.

Raci Bilici (© Private)

İnsan Hakları Derneği'nin Başkan Yardımcısı ve derneğin Diyarbakır Şubesi Başkanı **Raci Bilici** aynı zamanda bir ortaokulda matematik öğretmenliği yapıyordu. Bilici Eylül 2016 tarihinde açığa alındı, kendisi gibi öğretmen olan eşi de görevinden alındı. Raci Bilici, açığa alındıktan sonra hükümete yakın olan Akit gazetesi tarafından hedef gösterildi ve telefonla ölüm tehditleri almaya başladı. Bilici, Şubat 2017 tarihinde kendisinin ve ailesinin güvenliği için öğretmenlik görevinden istifa etmeye karar verdi.

bu suçlama, gazetecilik faaliyetleri ve askeri operasyonunun ardından Mardin'in Nusaybin ilçesinin resmini yapması ile ilgili.

Çalışanlarının tümü kadınlardan oluşan JİNHA, özel olarak kadınlarla ilgili haberlere odaklanmak ve kadınların seslerinin duyurulmasını sağlamak amacıyla kuruldu. Ancak ajans, Ekim 2016 tarihinde kanun hükmünde kararnameyle kapatıldı. Onun

Zehra Doğan (© Refik Tekin)

Raci Bilici, barış süreci esnasında devlet yetkilileriyle iletişim içindeki örgütlerden biri olan Demokratik Toplum Kongresi (DTK) adına üstlendiği iddia edilen faaliyetlerden ötürü «terör örgütüne üye olmak»la suçlandı ve bu suçlamanın mahkûmiyetle sonuçlanması durumunda 15 yıla kadar hapis cezası alabilir. Davanın üçüncü duruşması ise Temmuz 2018 tarihinde görülecek.

«Yetkililerden telefonumun iki yıl boyunca dinlendiğinde dair bir mektup aldım. Mahkeme her ay, ve her defasında herhangi bir şey bulunamadığını da söyleyerek, telefonumun dinlenmesine onay vermiş! Beni ve [İnsan Hakları Örgütü'nün] diğer yöneticilerini kamuoyunun bizi artık ciddiye almaması için yargılıyorlar.»

Raci Bilici ile gerçekleştirilen görüşme, Şubat 2018

Ressam ve Kadın Haber Ajansı (JİNHA) editörü **Zehra Doğan**, hakkında «terör örgütü propagandası yapmak» suçundan verilen iki yıl, dokuz ay ve 22 günlük hapis cezasından ötürü cezaevinde bulunuyor. Doğan'a yöneltilen

Önde gelen insan hakları savunucusu ve Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi'nin 28 Kasım 2015 tarihinde öldürülmesinin hala çözülmemiş olması bölgedeki insan hakları savunucularının karşı karşıya olduğu tehlikeleri açıkça gözler önüne seriyor. Elçi'nin öldürülmesinin ardından geçen iki buçuk yıllık süre zarfından soruşturmada kayda değer bir ilerleme sağlanabilmiş değil.

Tahir Elçi, geçtiğimiz 30 yıl boyunca, Türkiye'de barış, insan hakları ve adalet konularında önde gelen bir insan hakları avukatı ve savunucusuydu.

© Berk Özkan/Anadolu Ajansı/Getty Images

TOPLANMA ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNDEKİ HAKSIZ KISITLAMALAR

Geçtiğimiz son beş yılda, toplanma özgürlüğü üzerindeki haksız kısıtlamalar ve protestoların bastırılması için aşırı güç kullanımı rutin bir hal aldı.

Olağanüstü hal uygulaması ve bazı kentlerde kamusal alanlarda gösteri ve yürüyüş yapılmasına dair defalarca kullanılan genel yasaklar, örgütlerin barışçıl gösteriler düzenlemelerini ciddi bir biçimde sınırlandırıyor. Örneğin Diyarbakır'da Ağustos 2016 tarihinde ilan edilen genel gösteri ve yürüyüş yasağı halen yürürlükte bulunuyor.

LGBTİ+ ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK YASAKLAMALAR

«İzmir, İstanbul ve Ankara'da halen birbirimizle buluşabiliyoruz ama bu giderek daha zor bir hale geliyor. Önceleri ülke çapında 30 kadar derneğimiz vardı, ama şimdilerde bu derneklerin büyük bir kısmı kapandı ve faaliyette değil.»

İstanbul Onur Haftası düzenleyicisi ve LGBTİ+ hakları aktivisti bir kadın.

Son üç yılda İstanbul ve Ankara'da birden fazla onur yürüyüşü etkinliği yasaklandı.

15 Kasım 2017 tarihinde Ankara Valiliği olağanüstü hal yetkilerini kullanarak, 16-17 Kasım tarihleri arasında düzenlenmesi planlanan **Alman LGBTİ Film Günleri Etkinliği**'ni «organizasyona katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak birtakım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve provokasyonlara neden olabileceği» gerekçesiyle yasakladı. Etkinliği düzenleyenler, söz konusu yasağın İnsani Yardım Vakfı (IHH) tarafından başlatılan tehditkâr ve son derece taciz edici homofobik sosyal medya kampanyasına bir yanıt olarak olarak uygulandığına inanıyor.

Ankara Valiliği, 18 Kasım tarihinde ise Olağanüstü Hal Kanunu'nu kullanarak, «toplumsal duyarlılıklar», «kamu güvenliği», «genel sağlığın ve ahlakın korunması» ve «başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması» gerekçeleriyle LGBTİ+ örgütleri tarafından kentte düzenlenecek tüm kamusal etkinlikleri süresiz olarak yasakladığını duyurdu.

Bir diğer yasak da Pembe Hayat Derneği'nin 24 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da düzenleyeceği kısa film gösterimlerine getirildi. İstanbul Beyoğlu Kaymakamlığı, bu yasağın, bildirim yapılmaması, «genel ahlak» ve «kamu düzeni ve güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlike oluşturabileceği» gerekçeleriyle alındığını duyurdu. Etkinliği düzenleyenler

başka gün ve mekân önerdiklerinde de ilave yasak ve kısıtlamalarla karşılaştıklarını bildirdi.

LGBTİ+ örgütlerinin faaliyetleri üzerindeki bu baskı, sonuncusu Haziran 2014 tarihinde İstanbul'da düzenlenen ve onbinlerce kişinin katıldığı onur yürüyüşüne giderek artan katılımın gerçekleştiği ortamdan ne kadar uzaklaşıldığına işaret ediyor. Etkinliklere getirilen bu genel yasaklar yalnızca örgütlerin varlığını tehdit etmekle kalmıyor; aynı zamanda yaygın homofobi ve transfobiye karşı atılan olumlu adımların da gerilemesine neden oluyor.

SONUÇ

Türkiye’de 21 aydır devam eden olağanüstü hal altındaki insan hakları alanı, kitlesel gözaltılar, davalar, yıldırma ve bağımsız sivil toplumun susturulmasıyla tahrip edilmiş durumda. İnsan hakları için seslerini yükseltmeye ve mücadele etmeye devam edenler de ağır bir bedel ödüyor.

İnsan hakları savunucuları da dâhil olmak üzere sivil toplumun üzerindeki bu baskının yarattığı etki son derece geniş ölçekli ve kasıtlı. Bir zamanlar canlılık ve gelişme gösteren LGBTI+ örgütleri artık bir kez daha yeraltına itildiklerini hissediyorlar. Muhafif görüşleri dile getirmek ve yazmak da artık tehlikeli bir faaliyet haline gelmiş durumda. İnsan hakları savunucularının hedef alındığı, hapse atıldığı, susturulduğu ve sessizleştirildiği bu ortamda, LGBTI+’lar, şiddetten sağ kalan kadın ve çocuklar gibi toplumun insan hakları ihlallerine maruz kalma açısından en fazla risk altında olan kesimleri, haklarını savunmak için mücadele ederken başvurdukları son derece önemli bir destek ve dayanışmadan mahrum bırakılıyor.

Türkiye, bu raporda yer verildiği üzere, muhalif görüşleri susturarak ve sivil toplumu hedef alarak uluslararası insan hakları hukuku çerçevesindeki yükümlülüklerini hiçe sayıyor.

Türkiye’deki sivil toplumun, hayatta kalma mücadelesinde yalnız olmadığını, dünyadaki diğer hükümetlerin onların yaptıkları hayati işlere önem verdiklerini ve haksız yargılamalara, gözaltılara ve saldırılara karşı korunacaklarını bilmeye ihtiyacı var.

Göstericiler, 8 Mart 2018 tarihinde, Dünya Kadınlar Günü için düzenlenen bir gösteride İstanbul’un ana alışveriş ve yaya caddesi olan İstiklal Caddesi’nde yürüyorlar. (© Chris McGrath/Getty Images)

Göstericiler 25 Haziran 2017 tarihinde İstanbul’da düzenlenen Onur Yürüyüşü esnasında atılan biber gazından kaçıyor. 2017 yılında Onur Yürüyüşü art arda yasaklanan üçüncü Onur Yürüyüşüydü. Ancak etkinliği düzenleyenler bu yasağa karşı çıktı ve insanlar yürüyüş için Taksim meydanına çıktıklarında karşılarında çok sayıda polisi buldu. Barışçıl bir biçimde toplanan bu insanlar polis tarafından biber gazı ve plastik mermilerle dağıtıldı, onlarcası da gözaltına alındı (© Chris McGrath/Getty Images).

TAVSİYELER

TÜRKİYE YETKİLİLERİNE

- Bir suç işlendiğine dair inandırıcı kanıtlar olmaksızın terörle mücadele kanunları kapsamında tutuklanan Taner Kılıç, diğer insan hakları savunucuları ve sivil toplum aktörleri derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakılmalıdır.
- İnsan hakları savunucuları ve diğer sivil toplum aktörleri, meşru insan hakları çalışmalarını nedeniyle kovuşturulmaya maruz kalmamalıdır.
- İnsan hakları savunucularına ve diğer sivil toplum aktörlerine yönelik tehdit ve yıldırımlar soruşturulmalı ve sorumlular uluslararası hukuk ve standartlarla uyumlu olarak adalet önüne çıkarılmalıdır.
- İnsan hakları savunucularını ve diğer sivil toplum aktörlerini karalayan ve bu kişilere karşı ayrımcılık teşkil eden dilin kullanılmasından vazgeçilmelidir.
- İnsan hakları savunucularının ve diğer sivil toplum aktörlerinin çalışmaları kamu önünde kabul edilmeli ve bu kişilerce yürütülen faaliyetlerin meşruiyeti tanınmalıdır.
- Olağanüstü hal kaldırılmalı ve ulusal güvenliğe yönelik tehditlerle mücadele edilmesi için uygulanan meşru tedbirlerin ötesine geçen kanun hükmünde kararname ilga edilmelidir.
- Olağanüstü hal kapsamında keyfi olarak kapatılan insan hakları örgütlerinin yeniden açılması ve el konulan varlıklarının iade edilmesi güvence altına alınmalıdır.

ULUSLARARASI TOPLUMA:

- Avrupa Birliği ve AB Üye Devletlerine: Tüm siyasi diyalog ve ikili müzakereler, sivil toplum üzerindeki baskıya dair kaygıların dile getirilmesi için kullanılmalı; AB-Türkiye Gümrük Birliği Anlaşması'nın güncellenmesi de dâhil olmak üzere Türkiye ile geliştirilen ikili ilişkilerde bu tartışmalar ve insan haklarıyla ilgili hükümlerin, uygun olan hallerde hayata geçirilmesi güvence altına alınmalı; Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın (İPA) insan hakları ihlallerine katkı sağlamaması, Türkiye Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen projelerin askıya alınması da dâhil olmak üzere, güvence altına alınmalıdır.
- Avrupa Konseyi'ne: Türkiye'de sivil toplum üzerindeki baskının ele alınması için Bakanlar Komitesi, acil toplantı ve AIHM tarafından verilen kararların uygulanmasını sağlamak da dâhil olmak üzere sahip olduğu tüm araçları kullanılmalıdır. Nisan 2017'de Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından kabul edilen genişletilmiş denetim mekanizması sıklıkla düzenlenen ziyaretler ve raporlamalarla fiili olarak uygulanmalıdır. Genel Sekreterlik bu kaygılarını yüksek düzeydeki siyasi diyaloglar vasıtasıyla kuvvetli bir biçimde dile getirmelidir.
- Birleşmiş Milletler'in insan hakları ile ilgili organlarına: Ülkeadaki durumla - özellikle olağanüstü hal ve sivil toplumla - ilgili raporlama ve bildirimlerde bulunma amacıyla Türkiye'ye gözetleme ziyaretlerine devam edilmeli ve izlemenin kapsamı genişletilmelidir.
- İnsan Hakları Konseyi Üyesi Devletlere: İnsan Hakları Konseyi gündemi kapsamında, özellikle de 3. Başlık (Tüm İnsan Haklarının Teşvik Edilmesi ve Korunması) ve 4. Başlık (Konsey'in Dikkatini Gerektiren İnsan Hakları Durumları) altında, kolektif eylem de dâhil olmak üzere çabalara devam edilmeli ve bu çabalar artırılmalıdır.
- Tüm Devletlere: Bu raporda yer verilen bireysel vakalar ve genel kaygılar, Türkiye ile olan ikili ilişkilerde net ve kuvvetli bir biçimde dile getirilmelidir.

Uluslararası Af Örgütü, 7 milyondan fazla insanın herkesin insan haklarından yararlandığı bir dünya için mücadele ettiği küresel bir harektir.

Vizyonumuz, her insanın, İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve diğer uluslararası insan hakları standartlarında yer verilen tüm insan haklarından yararlanabilmesini sağlamaktır.

Uluslararası Af Örgütü, hükümetlerden, siyasi ideolojilerden, ekonomik çıkarlardan ve dinlerden bağımsız olup, gelirlerini büyük ölçüde üyelik aidatlarından ve bağışlardan sağlamaktadır.

→

Çevik kuvvet polisi, 8 Haziran 2017 tarihinde Mayıs ayında Ankara'da gözaltına alınan ölüm orucundaki iki kişiyle dayanışma için protesto düzenleyen göstericileri engelliyor. Haberlere göre, mahkeme, 24 Mayıs 2017 tarihinde, geçen seneki başarısız darbe girişiminin ardından gelen ihraçlardan ötürü meslekten atılmalarını protesto etmek için uzun bir süredir açık grevde olan akademisyen Nuriye Gülmen ve öğretmen Semih Özakça'nın terör suçlamasıyla tutuklanmalarına karar vermişti.

Uluslararası Af Örgütü
Uluslararası Sekreteryası

e: contactus@amnesty.org
t: +44-20-74135500
f: +44-20-79561157

Peter Benenson House, 1 Easton
Street, London, WC1X 0DW,
United Kingdom

www.amnesty.org

İndeks: EUR 44/8200/2018, Turkish, Nisan 2018

AMNESTY
INTERNATIONAL

